

Економічні науки

УДК 005.8: 338: 377: 378

Семчук Жанна Віталіївна

кандидат економічних наук, доцент,
декан факультету економіки та підприємництва,
Львівський університет бізнесу та права

Семчук Жанна Витальевна

кандидат экономических наук, доцент,
декан факультета экономики и предпринимательства,
Львовский университет бизнеса и права

Semchuk Zhanna V.

PhD (Economics), Associate Professor,
Dean of the Faculty of Economics and Business,
Lviv University of Business and Law

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ
РЕСУРСАМИ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ПІДПРИЄМСТВ З
УРАХУВАННЯМ ПРИНЦИПІВ ПРОЕКТНОГО АНАЛІЗУ**

**МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ УПРАВЛЕНИЯ
ИНВЕСТИЦИОННЫМИ РЕСУРСАМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ
УСЛУГ ПРЕДПРИЯТИЙ С УЧЕТОМ ПРИНЦИПОВ
ПРОЕКТНОГО АНАЛИЗА**

**METHODOLOGICAL BASES OF INVESTMENT MANAGEMENT
COMPANIES EDUCATIONAL SERVICES BASED ON THE
PRINCIPLES OF PROJECT ANALYSIS**

Анотація. Розглянуто методологічні підходи до управління інвестиційними ресурсами освітніх послуг підприємств з урахуванням соціальних програм, екологічного фактора, а також структурних деформацій у ринковому середовищі на засадах проектного аналізу.

Ключові слова: інвестиційні ресурси, освітні послуги, соціальна економіка, структурні деформації, оптимізація, проектний аналіз.

Аннотация. Рассмотрены методологические подходы к управлению инвестиционными ресурсами образовательных услуг предприятий с учетом социальных программ, экологического фактора, а также структурных деформаций в рыночной среде на принципах проектного анализа.

Ключевые слова: инвестиционные ресурсы, образовательные услуги, социальная экономика, структурные деформации, оптимизация, проектный анализ.

Summary. The methodological going is considered near the management of educational services of enterprises investment resources taking into account the social programs, ecological factor, and also structural deformations in a market environment on principles of project analysis.

Key words: investment resources, educational services, social economy, structural deformations, optimization, project analysis.

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку економіки України характеризується нестабільністю, розгортанням інфляційних процесів та порушенням рівноваги в суспільстві між широкими верствами населення, що впливає як з недосконалої безпосередньо ринкових механізмів, так і відсутності цілісної державної політики [1].

За останні роки були втрачені важелі реального впливу на динаміку економічних процесів, що призвело до поглиблення структурних деформацій і затримки соціальних виплат. Тому держава повинна дотримуватись активної позиції в соціальній політиці.

Рекомендації зі сторони держави повинні враховувати перспективи соціальних ресурсів професійно, грамотно з урахуванням освітніх послуг, екологічного фактора і структурних деформацій в ринковому середовищі. Проблему спрямування структурних деформацій ринку в сторону покращення економіки можна підсилити на основі впровадження ефективних інвестиційних проектів та програм соціального спрямування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Складність, багатогранність і міждисциплінарний статус будь-якої наукової проблеми приводять до необхідності її вивчення у системі координат, що задається різними рівнями методології науки [2].

Методологія – вчення про правила мислення при створенні теорії науки [2]. Питання методології досить складне, оскільки це поняття тлумачиться по-різному. Багато зарубіжних наукових шкіл не розмежовують методологію і методи дослідження [2]. У вітчизняній науковій традиції методологію розглядають як учення про науковий метод пізнання або як систему наукових принципів, на основі яких базується дослідження і здійснюється вибір сукупності пізнавальних засобів, методів, прийомів дослідження [2]. Найчастіше методологію тлумачать як теорію методів дослідження, створення концепцій, як систему знань про теорію науки або систему методів дослідження [2].

Методику розуміють як сукупність прийомів дослідження, включаючи техніку і різноманітні операції з фактичним матеріалом [2].

Методологія виконує такі функції [2]:

- 1) визначає способи здобуття наукових знань, які відображають

- динамічні процеси та явища;
- 2) направляє, передбачає особливий шлях, на якому досягається певна науково-дослідницька мета;
  - 3) забезпечує всебічність отримання інформації щодо процесу чи явища, що вивчається;
  - 4) допомагає введенню нової інформації до фонду теорії науки;
  - 5) забезпечує уточнення, збагачення, систематизацію термінів і понять у науці;
  - 6) створює систему наукової інформації, яка базується на об'єктивних фактах, і логіко-аналітичний інструмент наукового пізнання.

Ці ознаки поняття “методологія”, що визначають її функції в науці, дають змогу зробити такий висновок: методологія – це концептуальний виклад мети, змісту, методів дослідження, які забезпечують отримання максимально об'єктивної, точної, систематизованої інформації про процеси та явища [2].

Методологічна основа дослідження, як правило, не є самостійним розділом наукової праці, однак, від її чіткого визначення значною мірою залежить досягнення мети і завдань наукового дослідження. Крім того, в розділах основної частини дослідження подають виклад загальної методики і основних методів дослідження, а це потребує вивчення методологічних основ наукової роботи [2].

Під методологічною основою дослідження слід розуміти основне, вихідне положення, на якому базується наукове дослідження. Методологічні основи даної науки завжди існують поза цією наукою, за її межами і не виводяться із самого дослідження [2].

Методологія – вчення про систему наукових принципів, і способів дослідницької діяльності – має чотирирівневу структуру:

- (1) філософський;

- (2) загальнонауковий;
- (3) конкретно науковий;
- (4) технологічний, кожен з яких реалізується через певні принципи дослідження явищ і процесів [2; 3 с. 74]. Власне методологію становлять фундаментальні (філософські) і загальнонаукові принципи. Конкретно наукові принципи лежать в основі теорії тієї чи іншої дисципліни або наукової галузі. Система конкретних методів і технік застосовується для вирішення спеціальних дослідницьких завдань [2; 3 с. 74].

Основою соціальної економіки є її ідеологія, що ґрунтується на двох фундаментальних положеннях: це, насамперед, права людини, суть яких полягає в тому, що всі люди від народження дістають рівні права й завдання суспільства полягає в створенні механізмів їхньої реалізації [4]. Друге положення ґрунтується на тому, що єдине джерело багатства – праця [4]. Отже, чим вищим є рівень еквівалентного розподілу створюваних матеріальних і культурних благ за працею, тим більш справедлива соціально-економічна система. Тому ідеологія соціальної економіки визначає її основну (методологічну) спрямованість, пов'язану зі зростанням не тільки добробуту, але і освіченості народу [4].

В цьому методологічному напрямку актуальним є прогнозування розвитку інноваційних ресурсів освітніх послуг (в контексті освітньо-фахового потенціалу (ОФП)) з використанням засобів проектного аналізу для забезпечення прийнятних умов ефективного функціонування макроекономіки з урахуванням соціальних ресурсів і структурних деформацій в ринковому середовищі на регіональному рівні.

Метою статті є аналіз та розвиток методології освітніх послуг (ОП) і визначення множини факторів (параметрів), з допомогою яких можна формувати критерії оптимізації освітніх та соціальних процесів на виробничих підприємствах (в економічному просторі), що здатні

забезпечити контроль інвестиційних ресурсів з урахуванням структурних деформацій ринків праці та послуг в умовах невизначеності та ризику з урахуванням принципів проектного аналізу.

Виклад основного матеріалу. Об'єкт дослідження – комплекс (система) “підприємство – навчальний заклад”. В цьому комплексі виділимо технологічну та освітню складові.

Для розв'язання задачі оптимізації ОП з урахуванням елементів соціальної економіки розглянемо співвідношення праці – формули (1)-(5) [5].

$$W = W(K, L, T) = T \cdot K^{\alpha_1} \cdot L^{\alpha_2}, \quad (1)$$

$$x = (x_i) = (x_1, x_2, \dots, x_n), \quad n = 8, \quad (2)$$

$$W = W(x_i) = a_1 \prod_{i=1}^8 x_i^{b_{1,i}} + a_2 \prod_{i=1}^8 x_i^{b_{2,i}} + \dots + a_{11} \prod_{i=1}^7 x_i^{b_{11,i}}, \quad (3)$$

$$\Pi = cW^{r+1} - wL - rK + \lambda(W(x_i) - W) \Rightarrow \max; \quad (4)$$

$$\Pi_k = d \cdot \Pi + (1 - d) \cdot V \Rightarrow \text{opt}. \quad (5)$$

Тут W – виробнича функція (валовий випуск товарів підприємства) класичного типу, яка у першому наближенні залежить від K (основного капіталу), L (робочої сили), T (коефіцієнта нейтрального науково-технічного прогресу (НТП));

α_1, α_2 – коефіцієнти еластичності за фондами K і працею L відповідно;

x_1, x_2 – інноваційний та екологічний фактори;

x_3 – коефіцієнт оцінювання інвестиційного проекту зі сторони персоналу з позиції демографічних та соціально-культурних особливостей, умов їх проживання, зайнятості, відпочинку та зворотного впливу проекту на ці параметри;

x_4 – коефіцієнт визначення рівня відповідності проекту освітньо-

фаховому рівню підприємств даного регіону;

x_5 – коефіцієнт встановлення рівня впливу проекту на соціальне середовище;

x_6 – коефіцієнт морально-етичного відношення до праці;

x_7 – фактор оцінювання змін в даному соціальному середовищі: одні, які сприятимуть реалізації проекту, а інші, які стримуватимуть його;

x_8 – фактор оцінювання впливу соціальної системи на можливість реалізації проекту та одержання очікуваних результатів;

$b_{j,i}$, a_j ($i, j = 1, 2, \dots, 11$) – емпіричні константи, які визначають експертним методом; Π – загальний прибуток підприємства, поданий у вигляді функції Лагранжа;

c , r , w – параметри функції прибутку;

w – характеризує середню ставку заробітної плати працівників;

L – середня чисельність працівників (в даному (актуальному) році);

λ – параметр Лагранжа;

Π_k – функція компромісу (з відповідними коефіцієнтами вагомості прибуток, який отримують виробники, якщо розглядати виробничий цикл товарів від ресурсів до споживача);

d , $(1-d)$ – коефіцієнти вагомості, які встановлюють експертним методом.

Складові Π_k необхідно змінювати з допомогою регуляторних механізмів в інтересах широких верств споживачів, не допускаючи проявів монополізму і забезпечуючи соціальні виплати та пільги.

Виробнича функція $W = W(K, L, T) = W(x_i)$ є економіко-статистичною моделлю процесу виробництва продукції в даній економічній системі і виражає стійку закономірну кількісну залежність

між об'ємними показниками ресурсів і випуском продукції [6 с. 165]. Національним багатством держави є випущена продукція (товари, блага), яку необхідно розподілити так, щоб деяка частка дісталась і найбільшій частині суспільства.

Метою соціального аналізу є визначення прийнятності варіантів реалізації проектів і програм з позиції широких верств користувачів (населення регіону), де здійснюється проект, розробка стратегії реалізації проекту для здобуття підтримки населення, досягнення цілей проекту та поліпшення характеристики відповідного соціального середовища [7 с. 146]. В цьому суть соціальної політики держави, яка повинна регулювати соціально-економічні потенціали регіонів.

Важливим аспектом методології оцінювання соціально-економічного потенціалу регіону є його визначення як економічній категорії і як об'єкту статистичного вивчення.

Соціально-економічний потенціал регіону – це сукупність трудових, матеріально-технічних, фінансових, природних і інших ресурсів для забезпечення максимального у відповідних умовах обсягу виробництва товарів і послуг з метою якнайповнішого задоволення індивідуальних та колективних потреб суспільства і створення умов для подальшого прискореного розвитку економіки регіону та держави [8]. Важливе місце в ньому належить соціально-трудоному потенціалу, який відображає корегування морально-етичної компоненти [9].

Об'єднаному соціально-економічному потенціалу регіону відповідає інтеграція різного типу монопотенціалів (складових):

- науково-технічного;
- освітньо-фахового;
- виробничого;
- соціально-трудоного;

- стратегічного;
- ринкового;
- інтелектуального;
- людського;
- природно-ресурсного;
- інноваційного;
- фінансового тощо.

Вказані 11 потенціалів вважаємо основними складовими і в них подано фактично 15 потенціалів, оскільки деякі з них (наприклад, науково-технічний) поєднують 2 потенціали (науковий і технічний).

Параметри x_i формують вектор, який частково характеризує соціальну політику держави і відповідні аспекти сформульованих вище монопотенціалів (чи подвійних потенціалів):

У виразі (3) складові виробничої функції розділено на 11 груп (відповідно до монопотенціалів) і всі вісім показників вектора (2) входять в кожную з них.

Таким чином, $W(x_i)$ об'єднує показники, що характеризують проектне середовище, яке відповідає інвестиційній та інноваційній діяльності підприємств і від якого залежить соціальна політика самих підприємств та держави в цілому.

Розгляд представлення (3) особливо важливий тому, що фактично кожний параметр цієї виробничої функції прямо або в комплексі є важливим фактором для оцінювання інвестиційних ресурсів підприємств з урахуванням монопотенціалів.

Співвідношення математичної моделі, які пов'язують складові виробничої функції W з відповідними складовими прибутку Π і витрат на активізацію освітніх та соціальних ресурсів V представимо аналогічно як у праці [6, с. 143].

Соціальні ресурси сприяють розвитку інших ресурсів та потенціалів, зокрема, освітньо-фахового та фінансового.

Запишемо показники структурних деформацій (відхилень) для всіх функцій і параметрів, які входять у (4), (5):

$$\Delta W, \Delta \Pi_k, \Delta \Pi, \Delta V, \Delta w, \Delta L, \Delta r, \Delta K. \quad (6)$$

Такого типу відхилення приводять до зміщення цінностей ОП, а також до позитивних і негативних відхилень.

Приклади позитивних структурних деформацій, які сприятимуть ефективній соціальній діяльності країни, можна розглядати, вивчаючи досвід скандинавських держав (Фінляндії, Швеції, Норвегії) [10,11,12].

В цих трьох країнах проявився результат інтелектуальний та людського потенціалів у вигляді “суспільства знань” [13, с. 87].

Під економікою знань (тобто основою на інформації та знаннях) сучасні науковці розуміють економіку, в якій домінуючим фактором є процеси накопичення та використання знань; спеціалізовані (наукові) знання, як і повсякденні, стають найважливішим інноваційним ресурсом, котрий разом із працею, капіталом та природними ресурсами забезпечує зростання та конкурентоспроможність економічної системи. суспільства, на який вона спирається і який є сукупністю щоденних та спеціалізованих знань [10; 13, с. 87].

Об'єктивні процеси під впливом посилення ролі економіки знань змінили ставлення у світі щодо пріоритетів на користь інтелектуалізації праці, що ґрунтується на інноваціях, впровадженні високотехнологічних процесів, інтеграції науки, освіти та підприємницької діяльності [10].

Фінляндія – країна, в якій функціонує по-справжньому інноваційна економіка і якій вдалося зробити найбільш рішучі кроки та за порівняно короткий час трансформувати свою економіку в економіку знань. Фінляндія випередила всі країни світу щодо економічно-

соціальної ефективності використання високих і надвисоких технологій. В останні роки вона стабільно очолює міжнародні рейтинги конкурентоспроможності [10].

У шведів, та і у скандинавів взагалі, є одно генетична особливість – вони не схильні до корупції. Саме тому в них соціальна модель працює, оскільки усі гроші, що люди платять як податки, до них повертаються [11].

Але у світі більше немає подібного успішного досвіду впровадження соціалістичних ініціатив. Така сама система не спрацювала ніде, ні в США, ні в Англії, ні в Італії, ні в інших країнах Європи, ні в Азії [11]. Скандинави (шведи, фіни, норвежці) вдало скористалися своєю порівняльною перевагою – генетичною схильністю до чесності і праці [11]. Цей фактор вплинув на успіх їх економіки, а високі податки допомогли забезпечити біднішим прошаркам суспільства достойне проживання.

А от норвежський “соціалізм” викликає критику жителів, здібності яких вище середнього рівня [12]. Для працюючих норвежців середній заробіток приблизно 4000 доларів США в місяць, але держава встановлює високі податки ($\approx 50\div 60\%$). У свою чергу держава забезпечує своїх громадян усім необхідним: дорогами, поліцією, пожежною службою, лікарнями тощо. Існує велика кількість непотрібних посад (штучних робочих місць) і завдяки цьому майже немає безробіття для тих, хто бажає працювати. Система соціального забезпечення піклується про всіх (зокрема, бідних, хворих, знедолеєних).

Якщо людина проявляє ініціативу в Норвегії, то може бути суворо покарана за це. Приватний бізнес задушуть податками. У Норвегії заборонено будувати приватні будинки, поки бажаючий це зробити не сходиться на державні “курси домобудівництва”, що викладаються одним

з тих невдах, який в іншій країні був би безробітним (до речі, це хороший приклад “штучного робочого місця”) [12].

Для Норвегії характерна соціалістична ідеологія. Прогресивні норвежці серйозно стурбовані майбутнім свого народу, коли спостерігають, наскільки зломлені багато їх співвітчизників цією системою. Вони перетворюються на слабкі, нікчемні, безхребетні істоти, абсолютно безпорадні і повністю залежні від держави, що піклується за них про все [12].

Відносно новою інноваційною вітчизняною освітньою ініціативою можна вважати створення освітніх округів на рівні регіонів та удосконалення системи управління педагогічними працівниками в умовах діяльності даних об'єднань [14]. Освітні округи – це провідник нового підходу до надання послуг в освіті, і вони мають стати важливими елементами державно-громадської організації освітнього процесу, що дозволить залучати додаткові надходження, а також ефективно використовувати наявні державні та приватні кошти для забезпечення освітнього процесу, оцінювання якості освіти і розробляти стратегію розвитку освітнього округу з урахуванням інтересів і ресурсів різних учасників освітнього процесу [14].

Формулу оцінювання ефективності представлення як соціальних так і освітніх послуг подамо аналогічно до [15]:

$$E = (R/M + Z + Y) + (QP + DP + AJS), \quad (7)$$

де R – отриманий результат;

M – мета діяльності;

Z – затрати;

Y – умови діяльності;

QP – якість послуги;

DP – доступність послуги;

AJS – направленість послуги на активізацію життєвих сил персоналу.

Комплексна оцінка стану якісних характеристик і їх взаємозв'язок описують індексом якості I_{QL} життя населення – формула (8) [16, с. 67]:

$$I_{QL} = \sum_{j=1}^6 R_j I_j, \quad \sum_{j=1}^n R_j = 1, \quad I_j = 1 - \frac{x_{j,opt} - x_j}{x_{j,opt} - x_{j,bad}}. \quad (8)$$

Тут R_j – коефіцієнти вагомості;

x_j, I_j – величина та індекс j -ї якісної характеристики;

$x_{j,opt}, x_{j,bad}$ – оптимальне та найгірше значення j -ї якісної характеристики;

$n = 6$ – число основних показників.

Для оцінювання якості життя Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) рекомендує використати наступні засадничі 6-ть критеріїв [16, с. 67-68]:

- 1) фізичні – сила, енергія, втома, біль, дискомфорт, сон, відпочинок;
- 2) психологічні – позитивні емоції, мислення, вивчення, запам'ятовування, концентрація, самооцінка, зовнішній вигляд, негативні переживання;
- 3) рівень незалежності – повсякденна активність, працездатність, залежність від ліків і лікування;
- 4) життя в суспільстві – особисті взаємовідносини, громадська цінність суб'єкта, сексуальна активність;
- 5) довкілля – благополуччя, безпека, побут, забезпеченість, доступність і якість медичного та соціального забезпечення, доступність інформації, можливість навчання (отримання якісних ОП) і підвищення кваліфікації, дозвілля, екологія (забруднювачі, шум, населеність, клімат);
- 6) духовність – релігія, особисті переконання.

Для оптимізації механізмів розвитку інвестиційних ресурсів ОП підприємств використаємо аналогічно як у [17] функціонал якості з урахуванням функції оберненого зв'язку FB та ризиків R_z .

Методологію управління інвестиційними ресурсами освітніх послуг підприємств доцільно доповнити оптимізаційним співвідношенням, тобто критерієм для ефективних рівнів якості НЗ актуального року навчання Q_N , який завершився, і попереднього Q_P порівняно з ним – формули (9):

$$\begin{aligned} Q_N(C_S, C_Z, C_K, N_P, C_P, P_K) &= k_N \times J_N(P_k, FB(P_k), E_N, W_N, S_F, R_z); \\ Q_P(C_S, C_Z, C_K, N_P, C_P, P_K) &= k_P \times J_P(P_k, FB(P_k), E_P, W_P, S_F, R_z); \\ Q_N > Q_P; \quad \Delta Q &= Q_N - Q_P \Rightarrow \max, \end{aligned} \quad (9)$$

де Q_N , Q_P – нормовані значення рівнів якості ОП в розрахунку на 1 студента;

C_S – ціна освітньої послуги в розрахунку на 1 студента протягом року;

C_Z – усереднене значення доходів споживачів освітніх послуг протягом року (відносно середньої річної заробітної плати);

C_K – рівень добробуту споживачів освітніх послуг, їх купівельна спроможність [18];

N_P – ступінь новизни (насиченості) освітніх послуг НЗ;

C_P – усереднений рівень якості навчальних програм НЗ;

P_K – відносний прибуток від реалізації професійних компетенцій в процесі комерціалізації результатів випускних (для слухачів) та дослідних робіт (для персоналу, зокрема, викладачів НЗ);

$J_N(\bullet)$, $J_P(\bullet)$ – функціонали якості актуального (N) і попереднього (P) років діяльності НЗ [17];

k_N , k_P – коефіцієнти пропорційності; P_k – інформаційні та фінансові потоки ($k=1,2,\dots,m_p$);

$FB(P_k)$ – функція, яка характеризує обернений зв'язок (*Feed-back*) між потоками P_k підприємства і НЗ;

E_N, E_P – ендаумент-фонди;

W_N, W_P – локальний (річний) показник ефективності ендаументу відповідно для актуального (N) і попереднього (P) років;

S_F – ступінь використання фандрайзингового потенціалу підприємства.

Фандрайзинг (<https://en.wikipedia.org/wiki/Fundraising>) – це професійна діяльність щодо мобілізації фінансових та інших ресурсів з різноманітних джерел для реалізації соціально значущих і науково-дослідних неприбуткових проектів, яка вимагає спеціальних знань та навичок фандрайзера, що можуть вплинути на прийняття позитивного рішення донора. Суб'єктами фандрайзингової діяльності є неприбуткові організації, які займаються пошуком джерел фінансування та збором коштів для реалізації проектів.

Слід відзначити, що у (9) використано низку параметрів та функцій, аналогічних до [17, 18]. В умовах економічної кризи, не виключено, що $Q_N < Q_P$.

Висновки. На основі трифакторних (T, K, L) виробничих функцій розроблено систему рівнянь математичної економетричної моделі (1)-(9) та критеріїв для аналізу методологічних підходів до управління інвестиційними ресурсами освітніх послуг з урахуванням факторів соціальної економіки та екології, а також структурних деформацій в ринковому середовищі на засадах проектного аналізу. З допомогою цієї моделі можна досліджувати структурні деформації освітніх послуг підприємств в мікро- та макроекономічному аспекті з урахуванням показників, які характеризують перспективи інвестиційних проектів, стан екології довкілля, соціальні ресурси і науково-технічний прогрес.

Наведено приклади успіхів соціальної політики та соціальної

економіки, зокрема “економіки знань”, на прикладі скандинавських держав. Ці приклади можуть бути корисними для нашої держави, зокрема, для побудови загальнодержавних і регіональних освітніх проектів та програм.

Перспектива. Запропоновану методику побудови розширеної системи рівнянь економетричної моделі можна буде орієнтувати на оптимізацію соціальної політики держави в макроекономічному масштабі.

Література

1. Хімченко А.М. Зовнішнє та внутрішнє середовище функціонування корпорацій / А.М. Хімченко // Науковий вісник НЛТУ України. Економіка, планування та управління в галузях. Збірник науково-технічних праць. – 2013. – Вип. 23.14. – С. 258-264.
2. Загальна методологія наукового дослідження. – Режим доступу: <http://gendocs.ru/v1075/?cc=6>.
3. Кустовська О.В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – 124 с.
4. Предмет курсу “Соціальна економіка”. – Режим доступу: <http://buklib.net/books/22283/>.
5. Семчук Ж.В. Теоретичні основи управління інвестиційними ресурсами соціальної економіки з урахуванням принципів проектного аналізу / Ж.В. Семчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.14. – С. 264-269.
6. Вітлінський В.В. Моделювання економіки: навчальний посібник / В.В. Вітлінський. – К.: КНЕУ, 2003. – 408 с.

7. Управління проектами. Конспект лекцій / Одеський регіональний інститут державного управління Національної Академії державного управління при президентіві України. – Одеса, 2008. – 155 с.
8. Гедз М.Й. Сутність та структура соціально-економічного потенціалу модернізації регіонів / М.Й. Гедз // Фінансовий простір. – 2012. – № 2 (6). – С. 33-38.
9. Крамаренко В.І. Соціально-трудоий потенціал суспільства: трансформація ціннісних орієнтацій / В.І. Крамаренко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. – Кіровоград: КНТУ, 2012. – С. 24-28.
10. Андрощук Г.О. Національна інноваційна система Фінляндії: Формула успіху / Г.О. Андрощук // Наука та інновації. – 2010. – Т. 6. № 4. – С. 93–107.
11. Скандинавский социализм – мифы и реальность. 2011. – Режим доступу: <http://blog.parvizi.org/2011/12/1.html> .
12. Викернес В. Скандинавский социализм глазами норвежца, 2012. – Режим доступу: <http://analysisclub.ru/index.php?page=iraq&art=2780> .
13. Геец В. Социально-экономические трансформации при переходе к экономике знаний // Социально-экономические проблемы информационного общества / Под ред. проф. Л. Мельника. – Сумы: Университетская книга, 2005. – 430 с.
14. Вознюк А.В. Сутність освітніх округів та специфіка управління педагогічними працівниками в умовах діяльності даних об'єднань / А.В. Вознюк // Молодий вчений. – 2015. – № 7 (22), Частина 2. – С. 104-107.
15. Лановенко О.А. Социальная эффективность предоставления социальных услуг: критериальные показатели ее оценки / О.А.

- Лановенко // Вестник Харьковского национального университета им. В.Н. Каразина. – 2010. – № 889. – С. 142–147.
16. Социальная квалиметрия, оценка качества и стандартизация социальных услуг: учебное пособие / И.Ф. Албегова, Е.А. Серова, Г.Л. Шаматонova // Яросл. гос. ун-т им. П. Г. Демидова. – Ярославль: ЯрГУ, 2015. – 116 с.
  17. Юзевич В.М. Економічний аналіз рівнів ефективності та якості інтернет-платіжних систем підприємства / В.М. Юзевич, О.В. Ключак // Бізнес Інформ. – 2015. – № 1. – С. 160-164.
  18. Баша І.М. Маркетингові дослідження на ринку освітніх послуг: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / Баша Інна Миколаївна. – Київ, 2015. – 221 с.